

Vergaderjaar 1994–1995

23 943

Wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964 en van een aantal andere wetten houdende aanpassing van het regime voor werknemersspaarregelingen

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 14 november 1994

De vaste Commissie voor Financiën¹, belast met het voorbereidend onderzoek inzake bovenstaand wetsvoorstel, brengt als volgt verslag uit van haar bevindingen. Met een tijdige beantwoording van onderstaande vragen en opmerkingen acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Algemeen

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid kunnen onder verwijzing naar het regeerakkoord instemmen met het voorliggende wetsvoorstel. Zij achten de gekozen oplossing acceptabel, met name ook omdat voor de werknemers de regelgeving volledig gecontinueerd wordt en de bestaande voordelen gehandhaafd blijven. Met betrekking tot de werkgeverskant zijn zij van mening, gegeven het regeerakkoord, dat een benadering is gekozen die hun aanspreekt. Weliswaar treedt als gevolg van de 10% heffing een vermindering van het werkgeversvoordeel op, maar deze heffing is fiscaal aftrekbaar in de marktsector waardoor de feitelijke lastendruk lager ligt dan 10%.

Zij stellen bovendien vast dat ondanks deze heffing de regeling financieel voor werkgevers zeer aantrekkelijk blijft. Benadrukt dient te worden dat werkgevers die niet aan de spaarloonregeling meedoen zowel zichzelf als de werknemers te kort doen. Met verwijzing naar de bijdrage van deze leden bij de algemene financiële beschouwingen (AFB) merken zij op de voorgestelde verlaging van de 35% heffing naar 20% over winstuitkeringen in het kader van de Wet Vermeend/Vreugdenhil toe te juichen. Tijdens bovenbedoelde beschouwingen hebben deze leden aangegeven dat vormen van winstdeling de economische structuur van ons land kunnen versterken en op termijn gunstig kunnen zijn voor de werkgelegenheid.

De leden van de PvdA-fractie merken hier op dat het van belang is nog eens duidelijk te maken dat het hier gaat om een eenmalige aanpassing van de wet, met het oog op de rechtszekerheid en continuïteit van het beleid. Is het juist, zo vragen zij, dat na de voorgestelde aanpassing de regeling conform soortgelijke regelingen in de belastinggramingen wordt verwerkt (zgn. endogeen)?

¹ Samenstelling:

Leden: Schutte (GPV), De Korte (VVD), ondervoorzitter, Van Rey (VVD), Terpstra (CDA), Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vlieg-enthart (PvdA), De Jong (CDA), Ybema (D66), voorzitter, Schimmel (D66), Van Gijzel (PvdA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Hillen (CDA), Van Heemst (PvdA), Van Wingerden (AOV), Rabbae (GroenLinks), Giskes (D66), H. G. J. Kamp (VVD), Zonneveld (CD), Van Dijke (RPF), Hoogervorst (VVD), Van der Ploeg (PvdA), B. M. de Vries (VVD), Van Zuijlen (PvdA), Van Walssem (D66).

Plv. leden: Van der Vlies (SGP), Hofstra (VVD), Van Hoof (VVD), Hirsch Ballin (CDA), Van der Linden (CDA), Wolters (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), Van de Camp (CDA), Bakker (D66), vacature D66, Van Zijl (PvdA), Liemburg (PvdA), Boers-Wijnberg (CDA), Crone (PvdA), Verkerk (AOV), Rosenmöller (GroenLinks), Van Rooy (CDA), M. M. H. Kamp (VVD), Marijnissen (SP), Leerkes (U55+), Voûte-Droste (VVD), Verspaget (PvdA), Hessing (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), vacature D66.

De leden van de CDA-fractie hebben met genoegen kennis genomen van het feit dat de regelingen op basis van de initiatief-wet Vermeend/Vreugdenhil boven verwachting zijn aangeslagen. De CDA-fractie brengt hulde aan de beide initiatiefnemers. Hun voorstel zal ertoe leiden dat in 1995 naar schatting ruim 2 miljoen werknemers van de regeling gebruik maken.

Ronduit teleurgesteld zijn de leden van de CDA-fractie dat de regering zo kort na de aanvaarding in de Tweede Kamer van dit initiatief-wetsvoorstel de spaarloonregeling bekort. Vanuit het bedrijfsleven bereiken deze leden veel signalen dat de overheid grillig met juist aanvaarde regelgeving omgaat en dat ook de betrouwbaarheid van de overheid in het geding is. De aan het woord zijnde leden vragen hierop een reactie van de regering.

De leden van de CDA-fractie melden dat zij geen voorstander zijn van het introduceren van een heffing van 10% op het spaarloon. Waarom wordt in het licht van de aangekondigde lastenverlichting voor werkgevers een relatief bescheiden extra belastingderving, voortvloeiend uit de spaarloonregeling, gebruikt om de bestaande regeling dicht te schroeven? Is het de verwachting dat een voortschrijdend succes van de spaarloonregeling in de toekomst ertoe zal leiden dat de regering de bestaande regeling dan nog verder zal dichtschroeven?

De leden van de CDA-fractie zouden voorts graag van de staatssecretaris van Financiën vernemen wanneer de resultaten bekend zullen zijn van de werkzaamheden van de werkgroep fiscale behandeling van pensioenen die op 13 oktober 1994 is geïnstalleerd.

Het verheugt de leden van de VVD-fractie, dat de nieuwe werknemers-spaarregelingen op grond van de initiatiefwet Vermeend/Vreugdenhil boven verwachting goed zijn aangeslagen.

Als gevolg van het regeerakkoord van 1989 was indertijd budgettaire neutraliteit bedongen. De VVD-fractie stond toen op het standpunt dat de overheid er zeer wel f 100 miljoen structureel meer voor over mocht hebben. Daar is in de VVD-tegenbegrotingen 1992 en 1993 een overeenkomstig bedrag voor gereserveerd.

Inmiddels is een nieuwe situatie ingetreden. De initiatiefwet zal bij afgewijzigd beleid tot een extra belastingderving van ca. f 400 miljoen (het viervoudige van de voorgestelde structurele meeruitgaven van de VVD-fractie in 1992 en 1993) leiden. Tegenover deze derving staat een extra opbrengst aan vennootschapsbelasting van ca. f 100 miljoen.

Met pijn in het hart heeft de VVD-fractie in de slotfase van de totstandkoming van het regeerakkoord het «dichtschroeven» van deze substantiële overschrijding van f 300 miljoen in 1995 ten opzichte van de eis van «budgettaire neutraliteit» geaccepteerd. Het introduceren van een door de werkgever verschuldigde loonsomheffing op de nieuwe spaarloonregelingen van 10% vond de VVD-fractie tijdens de onderhandelingen over het regeerakkoord de minst-slechte compenserende maatregel. Deze mening is de VVD-fractie nog steeds toegedaan en daarmee billijk ze de essentie van het onderhavige voorstel. De verlaging van de loonsomheffing op ongeblokkeerde winstdeling van 35% naar 20% verzacht de pijn enigszins.

De memorie van toelichting meldt dat de regelingen in het kader van het initiatief het «beoogde effect» hebben gehad op de ontwikkeling van de loonkosten. De leden van de VVD-fractie menen, dat hier sprake moet zijn van aanzienlijk meer dan het «beoogde effect», dat immers zou leiden tot een budgettair neutrale einduitkomst! De leden van de VVD-fractie vragen dan ook naar het verschil tussen de oorspronkelijk beoogde matiging van de CAO-loonontwikkeling in 1995 en de nu (o.i.v. de initiatiefwet) verwachte CAO-loonontwikkeling voor volgend jaar. Kunnen

de bewindslieden dat positieve verschil in een procentuele jaarmutatie-1995 aangeven?

Voorts vragen zij waarom in deze wet (net als bij spaarloonregelingen) niet specifiek is gedefinieerd wat onder een premiespaarregeling moet worden verstaan.

De leden van de fractie van D66 stellen vast dat in het regeerakkoord staat vermeld dat de tegenvaller bij de spaarloonregeling bijna f 400 miljoen zal bedragen. Deze tegenvaller wordt in dit wetsvoorstel gecompenseerd door een zodanige aanpassing van de regeling dat het budgettaire beslag binnen de oorspronkelijke raming blijft.

De leden van de D66-fractie kunnen hiermee instemmen, maar zijn wel van oordeel dat voor de komende jaren rust aan het front geboden is. Zij achten het niet wenselijk dat de regeling de komende jaren nogmaals wordt aangepast indien zich tegenvallers mochten voordoen. Deze dienen dan elders te worden gecompenseerd. Kan de regering hierover een toezegging doen?

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel.

Al bij de behandeling van de initiatiefwet 20 291 kon de houding van deze leden ten aanzien van met name de ruimere fiscale begunstiging van winstafhankelijke beloningsvormen als zeer kritisch worden bestempeld. Nadat deze kritische inzet haar resultaat had gehad aangezien in de initiatiefwet gaandeweg sterker de nadruk werd gelegd op de fiscale faciliteiten voor premiespaar- en spaarloonregelingen, gingen deze leden uiteindelijk akkoord met de voorgestelde regelingen.

Nu ligt er – ruim een jaar later – een voorstel om een en ander weer te wijzigen. De leden van de fractie van GroenLinks hebben daarbij een aantal – wederom kritische – vragen en opmerkingen te plaatsen.

Ten eerste constateren deze leden dat zij door de feitelijke ontwikkelingen, meer dan verwacht, gelijk hebben gekregen met hun pleidooi voor een betere premiespaar- en spaarloonfaciliteit. Erkent de regering dat ook? Dat deze faciliteiten vervolgens tot een budgettaire probleem hebben geleid kan niet helemaal onverwacht zijn. Er is in een zeer vroeg stadium, ook door deze leden, op gewezen dat de budgettaire risico's van een ruimere fiscale begunstiging van winstafhankelijke beloningsvormen en werknemersspaarregelingen groot zijn, omdat de consequenties van deze regelingen ongewis en niet eenduidig te voorspellen waren. Erkent de regering ook dit feit?

Waarom, zo vragen deze leden, heeft de regering nu toch besloten om het budgettaire probleem binnen de regeling zelf op te lossen? Komt dat omdat zij om inhoudelijke redenen vindt dat de regeling aanpassing behoeft, of is de reden veeleer dat zij elders geen mogelijkheid ziet om de benodigde 300 miljoen te vinden?

De leden van de fractie van GroenLinks hebben overigens geen principiële bezwaren tegen het (her)introduceren van een loonsomheffing voor de werkgevers, mits deze maar geen inbreuk maakt op de aantrekkelijkheid van de werknemersspaarregelingen. Kan dit echter wel volledig samengaan, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie hebben met gemengde gevoelens kennis genomen van het wetsvoorstel en de daarbij behorende toelichting. Deze leden stellen vast dat met het onderhavige wetsvoorstel wijzigingen worden voorgesteld met betrekking tot de werknemersspaarregelingen. De voorgestelde wijzigingen betekenen een aanpassing van de regeling, die getroffen is door de aanvaarding van het initiatief-wetsvoorstel Vermeend/Vreugdenhil. De aan het woord zijnde leden merken op dat het

niet het enige initiatief-wetsvoorstel is dat met het belastingplan 1995 wordt afgezwakt dan wel teruggedraaid. Zij verwijzen hiervoor naar hun inbreng bij wetsvoorstel 23 940.

Evaluatie

Ten aanzien van het evaluatieonderzoek van medio dit jaar naar de populariteit van de regelingen wordt in een tabel een overzicht van de belangrijkste tussentijdse resultaten weergegeven. De leden van de VVD-fractie vragen of daar na het derde kwartaal van 1994 nog veel verandering in is gekomen. Kan in het licht van de weergegeven tabel ook aangegeven worden wat oorspronkelijk (op basis van «budgettaire neutraliteit») door de initiatiefnemers (in termen van aantal deelnemers en gemiddeld gefacilieerd bedrag) was voorzien? Kan vervolgens voor 1995 aangegeven worden wat de aantallen deelnemers en gemiddeld gefacilieerde bedragen zijn als gevolg van de loonsomheffingen van het onderhavige voorstel? Met deze gegevens in de hand valt onder andere beter te beoordelen in hoeverre de initiatiefwet Vermeend/Vreugdenhil boven de verwachting heeft gefunctioneerd. De leden van de VVD-fractie willen ook graag een uitsplitsing zien naar spaarloon-, premiespaar-, winstdelings- en geschenkenregelingen apart.

Budgettaire overschrijding

De leden van de VVD-fractie menen dat terughoudendheid geboden is waar het gaat om ramingen op basis van deels nog niet gerealiseerde deelname aan werknemersspaarregelingen. Daarom lijkt het gekozen bedrag van ca. f 400 miljoen als te compenseren overschrijding vooralsnog meer op een «guesstimate» die zou kunnen meevallen, zo menen de leden van de VVD-fractie. Zijn de bewindslieden in dat geval bereid het eventueel meevallende bedrag (zeker wanneer het om een structureel meevallende ontwikkeling zou gaan) in enigerlei vorm in de regelingen «terug te ploegen»?

In wezen gaat het om een endogene overschrijding, die voortvloeit uit het groter dan aanvankelijk verwachte beroep op met name de spaarloonregeling. Een dergelijke endogene ontwikkeling dient in de gebruikelijke fiscale benadering – na de inwerkingtreding van een fiscale regeling – automatisch geaccepteerd te worden. De leden van de VVD-fractie menen dat op dit fiscale patroon eigenlijk geen uitzondering gemaakt mag worden. Zijn de bewindslieden het daarmee eens? Zo ja, zijn ze bereid dit als een éénmalig incident te beschouwen, dat vanwege het grote budgettaire beslag moeilijk genegeerd kan worden in het licht van de omvangrijke «doorlooppoblematiek» afkomstig van het kabinet Lubbers/Kok voor 1995 en latere jaren?

Door een extra loonkostenverlaging zal de ondernemingswinst en dus de VpB-opbrengst naar tentatieve schatting met f 100 miljoen stijgen. Hoe is dit bedrag berekend? Welke extra loonkostenmatiging (in procenten-1995) ligt hieraan ten grondslag? Is daarbij al rekening gehouden met de voorgestelde extra loonsomheffing van 10%?

De leden van de SGP-fractie constateren dat, evenals aan de besluitvorming rond de vermogensbelasting op ondernemingsgebonden vermogen, ook aan de indiening van dit wetsvoorstel budgettaire overwegingen ten grondslag liggen en zelfs van doorslaggevende betekenis zijn geweest. De voorgestelde wijziging in de regeling van de werknemersspaarregelingen wordt ingegeven vanwege onverwacht succes van het hieraan ten grondslag liggende initiatief-wetsvoorstel Vermeend/Vreugdenhil. Ten gevolge van de enorme belangstelling, die er blijkt te bestaan voor de werknemersspaarregelingen, dreigt het Rijk geconfronteerd te worden met een budgettaire tegenvaller van f 400 mln.

Door het invoeren van een loonsomheffing van 10% moet deze tegenvaller worden opgevangen. De leden van de SGP-fractie vinden het echter ten principale een onjuiste redenering om uit puur budgettaire motieven fiscale regelingen aan te passen. Ook de regering schijnt dit te vinden, daar zij in de memorie van toelichting opmerkt dat het in de fiscale benadering ongebruikelijk is om endogene ontwikkelingen, die zich voordoen na inwerkingtreding van een fiscale regeling, in beeld te brengen en te compenseren. De aan het woord zijnde leden vragen de regering echter uitdrukkelijk aan te geven waarom er in dit specifieke geval wel rechtvaardigingsgronden aanwezig zijn om te komen tot een aanpassing van de werknemersspaarregelingen onder invloed van endogene ontwikkelingen. Daarover lezen deze leden niets met zoveel woorden in de memorie van toelichting. Hierop zien zij daarom gaarne een toelichting van de regering tegemoet.

De leden van de SGP-fractie stellen vast dat tegenover de budgettaire tegenvaller die de werknemersspaarregelingen met zich meebrengen ook een zekere meevaller ontstaat in de vorm van extra opbrengsten van de vennootschapsbelasting van 100 mln. Deze leden vragen de regering om een cijfermatige onderbouwing van deze meevaller.

Effecten voor werkgevers en werknemers

De leden van de fractie van de PvdA vragen of het juist is dat, mede als gevolg van de voorgestelde verlaging, winstdelingsregelingen conform de wet Vermeend/Vreugdenhil voor zowel werkgevers als werknemers financieel aantrekkelijker zijn dan gewoon loon.

Tijdens de AFB hebben deze leden de wenselijkheid benadrukt werknemersparticipaties ook langs fiscale weg extra te stimuleren. In dit verband vragen deze leden zich af of het niet mogelijk is voor werknemersparticipaties in de vorm van spaarloon de 10% heffing achterwege te laten. Door werknemersparticipaties in de vorm van spaarloon niet te belasten zouden deze participaties extra bevorderd kunnen worden.

Hierdoor kunnen werknemers in het eigen bedrijf meer zeggenschap krijgen. Bovendien leiden werknemersparticipaties er toe dat werknemers zich meer verbonden voelen met het eigen bedrijf wat een gunstige invloed kan hebben op de motivatie van deze werknemers.

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts of aangegeven kan worden hoe de 10%-heffing uitwerkt voor een gemiddeld bedrijf waarbij ook werknemers werkzaam zijn met een loon dat hoger ligt dan de overhevelingstoelagsgrens.

Zij vroegen zich ook af of de marge tussen de extra administratieve lasten en het voordeel voor de werkgever in de niet-marktsector bij het premiesparen niet dermate klein wordt dat die werkgever ontmoedigd wordt een premiespaarregeling in te voeren.

De leden van de VVD-fractie wijzen er op dat het voordeel van de spaarloonregeling voor de werkgever wordt verlaagd van f 410 naar f 252 (vóór VpB). Hoe is dat bij de premiespaarregeling?

Is deze berekening niet afhankelijk van het gekozen inkomen als voorbeeld? De leden van de VVD-fractie hebben de indruk dat het voordeel voor de werkgever ten gevolge van de premiegrenzen in de sociale zekerheid minder wordt naarmate het inkomensniveau van de werknemer hoger wordt. Daalt het voordeel voor de werkgever niet naar nul indien het inkomen van de werknemer boven de premiegrenzen (inclusief overhevelingstoelag) uitkomt? De leden van de VVD-fractie vragen dan ook naar een voorbeeldberekening in geval van een 1,5 x en een 2 x modale werknemer.

Het nadeel van de winstdelingsregeling voor de werkgever wordt omgezet in een voordeel van f 94. Hoe zal dit loonkostenvoordeel voor de

werkgever (resp. het voordeel voor de werknemer) zijn, indien bij de winstdelingsregeling een loonsomheffing van 10% in plaats van 20% in rekening wordt gebracht? Kan de voorbeeldberekening vervolgens – bij 20% resp 10% loonsomheffing – voor een 1,5 x en een 2 x modale werknemer gegeven worden? Bij de Algemene Financiële Beschouwingen is dit door de VVD-fractie als wens naar voren gebracht. Tot hun vreugde heeft staatssecretaris Vermeend ten aanzien van deze wens een positieve grondhouding ingenomen. Volgens antwoorden 93 en 100 (Kamerstuk 23 900, nr. 14) zal dit op termijn een belastingderving van f 25 à 30 miljoen teweegbrengen. Hoe groot is die derving in 1995 resp. 1996 volgens deze schatting?

Een dergelijke verlaging van de loonsomheffing op niet-geblokkeerde winstdelingsregelingen zal ongetwijfeld een zekere verschuiving teweegbrengen van de spaarloonregeling (10% loonsomheffing) naar de niet-geblokkeerde winstdelingsregeling (vooralsnog 20% loonsomheffing). Zal de grotere deelname aan de niet-geblokkeerde winstdelingsregeling (bij 10% loonsomheffing) niet automatisch tot een vergelijkbaar lagere deelname aan de spaarloonregeling leiden? Is er dan wel sprake van een merkbare extra belastingderving?

Het financieel aantrekkelijker maken van de niet-geblokkeerde winstdeling lijkt in de ogen van de VVD-fractie extra relevant ter bereiking van meer flexibele loonvorming. Vooral in 1996 zal het belang daarvan – bij doorzettende winstverbetering – groot worden.

Kan het voorbeeld (modale werknemer in de marktsector) niet alleen voor de spaarloon- resp. winstdelingsregeling maar ook voor de premie-spaarregeling gegeven worden? Kan het vervolgens voor de 1,5 x en 2 x modale werknemer gegeven worden?

De leden van de fractie van GroenLinks willen meer inzicht in de gevolgen van het onderhavige wetsvoorstel voor de ontwikkeling van de loonkosten van de overheid. Deze bedragen per saldo 0,05% van de loonkosten. Hoeveel is dat nominaal? Hoe moet deze stijging van de loonkosten door de overheid worden opgevangen? Legt dit niet nog eens een extra druk op de onderhandelingen over het arbeidsvoorwaardenbeleid bij de overheid?

De leden van de SGP-fractie stellen enkele vragen naar aanleiding van het voorbeeld op bladzijde 3 van de memorie van toelichting. Hierin wordt duidelijk gemaakt dat het voordeel voor de werkgever ten gevolge van de introductie van de loonsomheffing daalt ten opzichte van de huidige situatie. Niet zichtbaar is gemaakt dat het voordeel van de werkgever afhankelijk is van het inkomen van de werknemer. Naarmate het inkomen van een werknemer hoger is zal het voordeel voor de werkgever dalen ten gevolge van premiegrenzen in de sociale zekerheid. Dit kan zelfs het gevolg hebben dat het voordeel voor de werkgever omslaat in een nadeel, doordat de loonsomheffing uitstijgt boven de besparing aan werkgeverspremie. Onderkent de regering deze problematiek, zo vragen deze leden. Overweegt de regering maatregelen te treffen om deze nadelen op te heffen en, zo ja, welke maatregelen stelt de regering zich dan voor?

Loonsomheffing op spaarloon en verlaging van de loonsomheffing op niet-geblokkeerde winstdelingsregelingen

De leden van de PvdA-fractie vragen of het juist is dat bij een verschuiving van de spaarloonregeling naar de winstdelingsregeling de schatkist extra budgetopbrengst ontvangt.

De leden van de CDA-fractie verwezen naar de afspraak in het regeerakkoord dat de tegenvaller bij de spaarloonregeling (bijna 400 miljoen) opgevangen zal worden door een zodanige aanpassing van de regeling

dat het budgettaire beslag blijft binnen de oorspronkelijke raming. Daartoe stelt de regering voor om dit budgettaire uitgangspunt te realiseren met een door de werkgever verschuldigde loonsomheffing op het spaarloon van 10%. Tegelijkertijd stelt de regering voor, ter bevordering van flexibele beloningsvormen, de door de werkgever verschuldigde loonsomheffing terzake van niet-geblokkeerde winstdeling te verlagen van 35% tot 20%. Daarmee zal dan de budgettaire neutraliteit worden gerealiseerd. De CDA-fractie stelt vast dat de verandering in regelgeving, namelijk enerzijds de verlaging van 35% naar 20% van de verschuldigde loonsomheffing terzake van niet-geblokkeerde winstdeling en de introductie van een loonsomheffing op spaarloon van 10%, leidt tot vergroting van de administratieve lastendruk. Is het juist niet de staatssecretaris van Financien die kort na zijn aantreden een commissie heeft ingesteld die juist de administratieve lastendruk op fiscaal gebied zou moeten verminderen? De CDA-fractie is er voorstander van dat er een oud-voor-nieuw regeling wordt gehanteerd. Dat houdt in dat er niet eerder een nieuwe administratieve verplichting mag worden opgelegd dan nadat er een vergelijkbare of, als het kan, een grotere administratieve verplichting is weggenomen.

De leden van de CDA-fractie nodigen de staatssecretaris van Financiën uit te weerleggen dat in het onderhavige wetsvoorstel sprake is van een uitbreiding van de administratieve lastendruk.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met name moeite met het voorstel om de door de werkgever verschuldigde loonsomheffing terzake van niet-geblokkeerde winstdeling te verlagen van 35% naar 20%. Het is evident dat dit leidt tot een verhoging van de relatieve aantrekkelijkheid (voor de werkgever?) van ongeblokkeerde winstdeling ten opzichte van spaarloon. Maar daarmee is het nog niet meteen wenselijk. Kan nader gemotiveerd worden waarom het kabinet deze wijziging zo gewenst vindt? Bouwt het kabinet nu niet onmiddellijk weer een nieuw budgettair risico in? Welke budgettaire consequenties kan een plotselinge «boom» in het gebruik van de winstdelingsregeling eigenlijk hebben? En hoe zit het met andere, meer sociale, consequenties van een aantrekkelijker winstdelingsregeling? Kan dit er niet toe leiden dat werkgevers en werkenden te eenzijdig gefixeerd raken op de winstontwikkeling van hun ondernemingen en daarmee de definitieve uitsluiting van niet-werkenden versterken? Zo kan men zich gezamenlijk gaan verzetten tegen operaties die beogen de lasten op milieuvervuiling te verhogen ten gunste van lagere arbeidskosten.

Ook kan er gemeenschappelijk verzet komen tegen het in dienst nemen van gehandicapten of afgeschatte of goedgekeurde WAO-ers, waarvan men een lagere produktiviteit verwacht. Wegen deze negatieve consequenties wel op tegen de mogelijke voordelen van een aantrekkelijker winstdelingsregeling?

De leden van de fractie van GroenLinks hebben via de media kennis genomen van het voorstel van de fractie van de PvdA om werkgevers vrij te stellen van een loonsomheffing wanneer zij het spaarloon (na 4 jaar?) uitbetalen aan de werknemer als aandeel in het eigen bedrijf. Deze leden vinden het een interessante gedachte, maar kunnen nog niet volledig de voor- en nadelen daarvan overzien. Kan het kabinet deze zo uitvoerig mogelijk in beeld brengen? In hoeverre dreigt hiermee geen ongelijke behandeling te ontstaan tussen bedrijven die wel bereid en in staat zijn om het spaarloon in aandelen uit te betalen en bedrijven die dat niet willen of kunnen? Welke budgettaire gevolgen kan een dergelijke maatregel hebben. Of geldt ook hier dat de gevolgen ongewis en erg moeilijk te voorspellen zijn omdat een inschatting over de mate waarin van een dergelijke regeling gebruik wordt gemaakt eigenlijk niet te geven is? Zou het ook niet beter zijn om over een dergelijke wijziging eerst het advies van de Raad van State te vragen?

De leden van de SGP-fractie hebben kennis genomen van de veronderstelling van de kant van de regering dat een verkleinen van de afstand tussen de tarieven van de loonsomheffing voor ongeblokkeerde winstdeling en die voor spaarloon zal leiden tot een verschuiving van deelnemers van de spaarloonregeling naar ongeblokkeerde winstdeling. Deze leden vragen de regering naar de argumenten die aan deze veronderstelling ten grondslag hebben gelegen.

Verzekeringssparen

De leden van de PvdA-fractie vragen of het de bedoeling is om voor toepassing van de wet Vermeend/Vreugdenhil als bestedingsmogelijkheid de kapitaalverzekering uit te sluiten.

De leden van de VVD-fractie vragen om nadere uitleg en toelichting van het «verzekeringssparen». Waarom zou op dit punt een beperking moeten worden overwogen tot alleen de produkten die tot de oudedagsvoorziening gerekend moeten worden? Wat gaat dit betekenen voor de rechtstreeks in de wet vastgelegde deblokkeringsmogelijkheden (aflossing op hypothecaire leningen ter financiering van een eigen huis resp. premies ingevolge van een levensverzekering etc.)?

Rentevrijstelling

De leden van de fractie van D66 merken op dat er in het wetsvoorstel vanuit wordt gegaan om bij de rente die wordt ontvangen op onder de premiespaarregeling vallende besparingen en op spaarloon, de rentevrijstelling bruto te laten werken, zodat de rente voor de vrijstelling niet hoeft te worden verminderd met betaalde rente. Kan de regering aangeven hoeveel de budgettaire opbrengst bedraagt indien de ontvangen rente op spaarloon alsnog zal moeten worden gesaldeerd met de betaalde rente? Kan tevens worden aangegeven wat de budgettaire opbrengst is indien de extra rentevrijstelling voor spaarloon zal komen te vervallen? Kan hierbij tevens worden aangegeven hoeveel extra verplichte aanslagen alsdan zullen moeten worden opgelegd?

Waarom, zo vragen de leden van de fractie van GroenLinks, heeft het kabinet afgezien van een nadere motivering van de rentevrijstelling. De Raad van State heeft daar toch nadrukkelijk om gevraagd? Als er geen andere motivering is dan dat er daardoor minder snel een aanslag inkomstenbelasting zal worden opgelegd, kan dat toch duidelijk gezegd worden?

Budgettaire gevolgen

Het nieuw voorgestelde pakket zal een extra opbrengst hebben van f 310 miljoen. De leden van de VVD-fractie concluderen dat daarmee in 1995 en 1996 een overdekking aanwezig is van f 10 miljoen. Kan dit bevestigd worden?

Op termijn is er sprake van een afname van dit bedrag met f 20 miljoen als gevolg van de desaldering van de rentevrijstelling op geblokkeerde spaartegoeden. De leden van de VVD-fractie vragen om een nadere toelichting. De extra rentevrijstelling voor rente op spaarrekeningen in het kader van werknemersspaarregelingen was toch al aanvaard met de aanname van het amendement Melkert/Smits? De desaldering van deze bijzondere vrijstelling is toch slechts een technische en geen financiële kwestie?

Uitvoeringsregeling

De leden van de fractie van de PvdA vragen of het juist is dat op grond van de uitvoeringsregeling art. 8 de premie van de werkgever bij het premiesparen ingeval de werknemer deelneemt aan verzekeringssparen niet hoeft te worden gebruikt voor verzekeringssparen. Dit zou betekenen dat de werknemer dit bedrag belastingvrij ontvangt en kan besteden aan consumptieve doeleinden zonder dat de premie van de werkgever 4 jaar geblokkeerd is gebleven.

De leden van de fractie van D66 wijzen op een commentaar op het wetsvoorstel van het Verbond van Verzekeraars, waarin de volgende problemen naar voren worden gebracht:

De definitie van de levensverzekering (art. 8, lid 3, sub a, Uitvoeringsregeling). Hierin wordt verwezen naar art. 1, eerste lid, onderdeel b van de WTV. De tekst daarvan luidt als volgt: «overeenkomsten van verzekeringen tot het doen van geldelijke uitkeringen in verband met het leven of de dood van de mens, met dien verstande dat overeenkomsten van ongevallenverzekering niet als overeenkomsten uit levensverzekering worden beschouwd.» Volgens het Verbond betekent dit dat de opslag voor de vrijstelling van premiebetaling bij een levensverzekering buiten de besteding van spaarloon moet worden gehouden. Is de regering het daar mee eens en hoe oordeelt de regering over de gesuggereerde oplossing om naar analogie van wat met het oog op fiscale aspecten allang gangbaar is, ook de opslag voor de vrijstelling premiebetaling als premie voor levensverzekering aan te merken?

Voorgeschreven is (artikel 8, lid 3, sub a) dat de levensverzekering moet zijn gesloten «hetzij op het leven van de werknemer, hetzij op het leven van zijn echtgenoot of partner, dan wel kinderen...».

Het Verbond wijst hierbij op het probleem dat er veel verzekeringen worden afgesloten op twee levens (werknemer en echtgenoot/partner) respectievelijk met verzorger (werknemer en kinderen). Voorgesteld wordt daarom om het woord «hetzij» te vervangen door «en/of». Hoe oordeelt de regering over dit voorstel?

De regeling inzake koopsomstorting (artikel 8, lid 1) geeft aan dat voor lijfrente verzekeringen geldt dat de lijfrente niet eerder mag ingaan dan in het vijfde jaar nadat de premies zijn voldaan. Een koopsompolis is derhalve alleen toegestaan als een uitsteltermijn van vier jaar wordt overeengekomen en bij verzekeringen tegen premiebetaling moeten na de laatste premiebetaling vier jaar verlopen voor ingang van de rente. Omdat een lijfrente het gespaarde bedrag slechts geleidelijk vrij geeft, zal in het algemeen toch aan de vier jaars termijn worden voldaan, aldus van Ballegooijen en Sillekens in WFR 1994/6103. Is de regering het daar mee eens en hoe staat de regering tegenover het voorstel om deze beperkende bepaling te schrappen?

De spaarregeling rijks personeel bevat het voorschrift dat de financiële instelling als bedoeld in art. 15(2) van de Uitvoeringsregeling een schriftelijke verklaring afgeeft. Die verklaring behelst onder meer dat de bedoelde instelling zal handelen overeenkomstig het gestelde in de Spaarregeling rijks personeel. Het verbond merkt hierover op dat de verplichtingen die uit deze verklaring voortvloeien voor een verzekeraar niet zijn te overzien. Het Verbond stelt daarom voor om verzekeraars de mogelijkheid te geven om te volstaan met de verklaring dat de

verzekeringsovereenkomst voldoet aan de bepalingen van de Uitvoeringsbeschikking. Hoe oordeelt de regering over deze suggestie?

De voorzitter van de commissie,
Ybema

De griffier van de commissie,
Van Overbeeke